

Åpningstale av sosiolog Hilde Mjøs / utstillingen fence/defence

No, NO eller nei

Hva er meningen med livet vårt, spør Albert Einstein i boka *Mein Weltbild*; hva er meningen med livet til alt levende i det hele tatt? Å kunne svare på det spørsmålet, betyr å være religiøs. Du spør: Har det da overhode noen mening å stille dette spørsmålet? Jeg svarer: Den som opplever sitt eget og sine medmenneskers liv som meningsløst, er ikke bare ulykkelig, men knapt i stand til å leve.

Den store hvite veggen slår mot oss på vei inn i utstillingen. Tvinger meg og alle til å velge retning. Høyre? Venstre? Er det en rett vei eller en feil vei? Ledes jeg inn i det samme rommet uansett hvilken vei jeg tar? Kan valget mitt få konsekvenser som kan skade meg eller andre? Spontant velger jeg venstre utvei, mens jeg leser skrifta på veggen: fence/defence.

Er jeg innenfor eller er jeg utenfor, spør jeg meg selv i det jeg entrer rommet bak veggen. De sort-hvite fotografiene til Brungot forfølger, metalltrådene som er flettet i hverandre, nærmest som klatreplanter sammenvevd til et gjerde, et rutenett - i repetisjon. Den lille knuten som binder det sammen, igjen og igjen. Hulrommene som trer frem, som gir oss muligheten til å se gjennom - hvis sikten ikke forstyrres. Gjerdet som settes opp mellom oss og de andre. Fordi man tenker det er behov, fordi andres nærvær er et problem. Grenselandet som marker det vi enda ikke har maktet å løse. Gjerdekonstruksjoner som fysiske varder som kan representere viktige spørsmål i vår tid. Som også kan bringe ubehagelige spørsmål på agendaen; hvordan skal vi makte å leve i dilemmaet mellom medmenneskelighet og velferd?

Akslens myke flater som grid-liknende veggkonstruksjoner i dialog med Brungots fotografier, biter som lenkes til hverandre, settes inn i systemer, minner også om gjerde-konstruksjoner. Skulderklaffer fra militærskjorter som overlapper hverandre får en ubehagelig klang av mennesker som marsjerer i takt. Hun har gjort liknende arbeid før, skjortekrager lenket i hverandre som kan minne om samlinger av hodeskaller i katakomber. Og hva med de sammenstilte sålene - hvem er det som vandrer? Er det spor og rester av mennesker hverken du eller jeg vet hvem er? Har hun fått dem eller tatt dem? Har hun sanket dem som rester etter en katastrofe? Er det noen som bør stilles til ansvar?

NO, skyter ut av flaten på Akslens verk som er en sammenstilling av biter av gul tekstil, hvor skriften nederst i høyre hjørne er blokkbokstaver i svart. Er det *No*, som nå, eller er det nei? Hva er det hun vil meg? No er det 2018. 5. februar i år var det like lenge siden Berlinmuren falt den 9. november 1989, som tiden den sto - 10316 dager. Samme året håper presidenten i USA å bygge sitt eget gjerde mot Mexico. No! NO! Nei! Arbeider i skjøre materialer, likevel med et så kraftfullt uttrykk.

Jeg engster meg for de myke skyggende i fotografiene, når nærheten til objektene som er fotografert får et tilslørt uttrykk. Jeg frykter den hullete presenningen over gjerdet som brått ser ut som to øyne. Hvem er det som titter på meg, spør jeg meg selv - mens jeg ser inn i to sorte hull. Skal jeg frykte deg eller skal jeg frykte det jeg ikke ser? Er det du eller meg som søker etter svar?

Jeg ser henne med en gang. Møter blikket hennes straks jeg entrer utstillingen. Hun tvinger meg til å se henne. Hun er frarøvet å snakke. Sitter og syr. Jeg kjenner meg uvel i det jeg oppdager at bildet er satt sammen av små lapper. Made in Bangladesh skriker mot meg: igjen og igjen. Made in China. Made in. Brått husker jeg saken om fabrikkarbeidere i India som brant inne i klesfabrikken. De var innelåst da brannalarmen gikk. Hennes nærvær plager meg, trenger inn i hjertet og gjør meg hudløs. *So don't fear if you hear a foreign sound to your ear*, forteller Akslens verk, skrevet på veggen med ørepropper. I Brungots foto transformeres presenningen til menneskehud, hvor metalltråder holder sårene sammen. Jeg kjenner det verker i velferden.

Every picture has its shadows, and it has some source of light. Blindness, blindness and sight, synger, Joni Michell. Farget av min egen hverdag ser jeg et lite menneske som krøller seg sammen, som sitter ved en dyster åpning omkranset av et bølgehav i Brungodts fotografi plassert som siste verk i utstillingen. Se en gang til sier han til meg; ser du ikke noe i skyggene? Jeg føler meg blind. Jeg ser en gang til. Da oppdager jeg det. Den menneskeliknende skyggen som folder sine store armer ut.

Marit Helen Akslen og Geir Brungot: gratulerer med utstillingen.